

اندازه گیری و رتبه بندی کارایی شرکتهای داروسازی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از روش تاپسیس و تحلیل پوششی داده‌ها

علیرضا ناصر صدرآبادی^۱، مریم دهقانی فیروزآبادی^{۲*}

۱- عضو هیأت علمی دانشگاه یزد، ایران

۲- (نویسنده مسئول) دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، مؤسسه آموزش عالی امام جواد(ع) یزد، ایران

E-mail: (maryamdehghani_maybod@yahoo.com)

چکیده

با توجه به اهمیت صنعت دارو در سلامت ملی، بدون شک شرکت های داروسازی در کشورهای فقیر و ثروتمند، تحت فشار تقاضای جامعه جهت توسعه تولید و فروش داروهای مورد نیاز آنها با یک قیمت مقرون به صرفه قرار خواهند گرفت. به همین دلیل شرکت ها به دنبال راه حلهایی هستند تا بتوانند از یک طرف این خواسته را پوشش دهند و از طرف دیگر بتوانند در سودآوری کسب و کار خود نیز موفق شوند هدف از این تحقیق اندازه گیری و رتبه بندی ۲۳ شرکت داروسازی پذیرفته شده در بورس با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها در بازه زمانی ۱۳۹۵-۱۳۹۱ می باشد. در این تحقیق ابتدا با استفاده از تاپسیس متغیرهای ورودی و خروجی وزن دهی شدند و سپس میزان کارایی شرکت های داروسازی فعال در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از تحلیل پوششی داده ها اندازه گیری و سپس با استفاده از روش تاپسیس رتبه بندی شدند. شاخص های کارایی که شامل ۳ ورودی و ۳ خروجی می باشند، محور تکنیک مذکور را تشکیل داده اند. نتایج بیانگر آن است که امتیاز کارایی شرکت های پذیرفته شده در بورس با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها برای دوره مورد بررسی جداگانه محاسبه شده، بدین صورت شرکت هایی که در هر دوره مورد بررسی دارای امتیاز کارایی یک بوده به عنوان شرکت های کارا و مابقی شرکت های دارای امتیاز کمتر از یک، به عنوان شرکت های ناکارا می باشند و نیز در رتبه بندی نهایی با استفاده از روش تاپسیس نتایج به دست آمده نشان داد شرکت مواد داروپخش رتبه اول، شرکت داروسازی کوثر رتبه دوم و شرکت پارس دارو رتبه سوم را کسب نمودند. نتایج تحقیق حاکی از توانایی بالای مدل ریاضی تحلیل پوششی داده ها در تعیین شرکت های کارا می باشد.

کلمات کلیدی: کارایی، رتبه بندی، شرکت های داروسازی، تحلیل پوششی داده ها، تاپسیس

مقدمه

در اقتصاد، کارایی به معنی تولید حداکثر ستانده ممکن با استفاده از میزان معینی نهاده می باشد. از طرفی دیگر امروزه کارایی شرکت ها از فاکتورهای مهم و مؤثر در تصمیم گیری مدیران ارشد در برنامه ریزی های استراتژیک می باشد. بهره وری یکی دیگر از مفاهیم مهم در اقتصاد و مدیریت به شمار می آید و چگونگی استفاده از عوامل تولید را در فرایند تولید محصول نشان می دهد. در مفهوم کلی، بهره وری عبارت است از: نسبت ستاده ها به نهاده ها. ارتقای بهره وری به عنوان یکی از منابع مهم تأمین رشد اقتصادی کشورها مورد توجه است. به گونه ای که کشورهای پیشرفته و در حال توسعه موفق، بخش قابل ملاحظه ای از رشد اقتصادی خود را از این طریق بدست آورده اند. با توجه به این موضوع، توسعه اقتصادی مؤثر تا حد زیادی به ارتقاء بهره وری و کارایی در بخش های مختلف اقتصادی وابسته است که باید سیاست گذاران و برنامه ریزان اقتصادی به آن توجه ویژه کنند. در سطح خرد نیز کارایی و بهره وری یک بنگاه اقتصادی، محور اصلی رقابت پذیری برای آن به شمار می آید. بنگاه ها با ارتقاء سطح کارایی و بهره وری می توانند هزینه های خود را کاهش و از این طریق توان رقابتی خویش را در عرصه بازارهای داخلی و خارجی بالا ببرند (مولایی و همکاران، ۲۰۱۱). تنوع وظایف سازمانی اعم از وظایف عمومی و اختصاصی موجب پیچیده تر شدن